

Ödmjuk ÖVERLEVARE

Han är friluftsexperten som vet hur man överlever i vildmarken och vilka prylar som funkar när det är skarpt läge. Efter trettio år i det militära blev Johan Skullman produktutvecklare och testledare åt några av våra största friluftsvaremärken. Men viktigaste livslärdomen är kanske ödmjukheten – inför naturens krafter och andra människors situation.

TEXT **KARIN WALLÉN** FOTO **FREDRIK SCHLYTER**

Han har frusit sig igenom nätter i nordligaste Kanada och svettats i tropikerna. Utforskat gränserna för vad kroppen tål och testat försvarets personliga utrustning i världens alla hörn. Men när överlevnadsexperten och före detta yrkesmilitären *Johan Skullman* ska försöka peka ut någon upplevelse som varit häftigare än det mesta är det lätt att han hamnar här, i Kolmården. Skogen som är hemmaplan för mannen i Fjällrävenskjortan, han som lyser av entusiasm när han pratar om varför orientering är bra för människan och hur ett liggunderlag inte nödvändigtvis funkar på samma sätt från natt till natt. Det var här hans skolning en gång började, skulpterandet av den lagspelare han skulle bli. En som tycker att det är lika viktigt att lära sig att bli en ödmjuk vinnare som en bra förlorare.

Den här skogen var hans lekplats som liten, när Krokeks ungar samlades i längdskidspåren om vintern och med karta och kompass om sommaren. Det var här de växte upp tillsammans, med vuxna som hjälpte dem att leka fram laganda och gemenskap. Järngänget kallades de av folk i trakten.

– Vi var ett trettiotal tjejer och killar som höll på ihop. Alla fick vara med. Ingen var för dålig, säger Johan Skullman med den där snälla, östgötska klangen.

Han bor i Norrköping, inte långt från sin uppväxtort, och har fortsatt hålla kontakt med gänget.

– I efterhand har jag förstått att jag präglades jättemycket av den där tiden. Lagkänsla och

kamratskap var oerhört viktigt.

Johan Skullman konstaterar att även om att vinna aldrig var det viktiga var han målinriktad redan som barn. Gillade att lösa uppgifter, precis som nu. En tillfredsställelse för honom själv.

STRUKTURERAD NYFIKENHET

Inför lumpen hade han inga högt ställda förväntningar. Inga officersdrömmar.

Det blev femton månader i ett underrättelseförband i Linköping med uppgiften att bedriva spaningsarbete, helt enkelt ta reda på saker.

– Spaning bygger på en strukturerad form av nyfikenhet. Jag har alltid varit nyfiken och gillat att få ordning och reda på det jag hittar. Så det var nog en läggning jag hade.

Dessutom var det den perfekta platsen att hamna på när man som Johan Skullman gillar lagarbete.

– Allt bygger på teamet och dess samlade förmågor, skicklighet i att navigera och att lösa sin uppgift. Man utvecklar en analytisk förmåga i en sådan typ av tjänst, och det har jag haft nytta av senare i livet.

Befäl som hade sett hans intresse och förmåga började höra sig för: Var han inte intresserad av att gå officersutbildningen? Och visst var han det.

1981 började han på officershögskolan, och fortsatte utbildning på sitt hemmeregemente I 4. Det var en blandning av teori och praktik som passade Johan Skullman perfekt. Här fick

han utmana sig själv på flera plan och – inte minst – ”vara ute och gno i naturen”.

1989 blev han erbjuden tjänsten som försöksledare för personlig utrustning inom Försvarsmakten. Han hade länge varit intresserad av teknik och utveckling. Gillade det där med att förfina och förbättra. Under åren i försvaret fick han plugga både humanbiologi på Idrotts-högskolan och ta enstaka kurser i konfektions- och materialteknik och funktionell design. En unikt sammansatt specialistutbildning som föregicks av andra kurser och kompletterades ytterligare, år för år. Johan Skullman är instruktör i överlevnadsteknik och klättring, militär världsmästare i patrullfälttävlan, har skrivit militära handböcker och varit lärare på Markstridsskolan, bland annat.

– Graden du har på axeln säger inget, det är vad du fyller den med som räknas. Jag ville bli riktigt bra på något. Jag ville bli specialist. Det var jag tydlig med och karriärklättringen i grader fick stå åt sidan.

JORDEN RUNT

I jobbet som försöksledare för utrustning ingick laboratorietester, systematiska tester i fält – på övningar eller ute på utlandsuppdrag. Han har fått resa mycket, varit på utbyte med andra länders försvar och deltagit i deras övningar för att testa utrustning eller vidareutbilda sig som överlevnadsexpert, med amerikaner, engelsmän, holländare och australiensare i skiftande →

FAKTA

Johan Skullman

Ålder 52 år

Bor Norrköping

Yrke Konsult i egna företaget JOS Experience. Jobbar som produktutvecklingsrådgivare för Fenix Outdoor Group med varumärken som Fjällräven, Tierra och Primus, för Hestra, Aclima och Mora of Sweden. Före detta yrkesmilitär, major.

Familj Särbo med Monica, 49. Barnen Disa, 15, Anna, 20 och Jakob, 23 år.

Andra intressen ”Det är ju inte så att jag alltid drar på mig ryggsäcken och går ut i naturen så fort det finns en stund över. Jag gillar att göra saker med Monica och barnen, och även om vi tycker om att vara ute och åka skidor och vandra så gör vi andra saker också. Jag och sonen brukar åka till England någon gång om året och se Manchester United spela, det är ett intresse. Jag läser mycket, både fack- och skönlitteratur. Film är också avkoppling. Och jag är väldigt fascinerad av motorer och motorsport.”

Bildtext

”Det lär människor att ta beslut, att tänka strategiskt och skapa sig en omvärlds-uppfattning.”

© www.schlyter.com

Bildtext

miljöer. Det har också blivit många turer till Svalbard, Grönland, nordligaste Kanada... ja, listan kan göras lång.

Det här var innan lagarbetet började urvattnas, innan hela Försvarmakten devalverades och, som han säger, viktig kompetens började försvinna. Johan ursäktar sig genast för ordvalet, men när allt skulle gå snabbare, när människor inte hann mogna in i sina roller och när utrustningen skulle inhandlas enligt principen ”billigast är bäst” kändes det inte lika professionellt längre.

Trettio år i försvaret gav honom inte bara en specialistutbildning och ett jobb han älskade. Johan Skullman kan inte peka ut enskilda händelser som påverkat honom särskilt, men alla pusselbitar har gjort något med honom, byggt upp den han är. Alla de där gångerna då han pushat sina egna gränser har gett honom en förståelse för hur andras utmaningar kan kännas.

Han säger att det gjort honom till en ödmjukare människa. Och det är inget man ifrågasätter när man träffar Johan Skullman. Ödmjuk, eller till och med mjuk, är ord som ligger nära tillhands. Fördomen om den råbarkade militären kommer på skam.

UPPDRAG: PRYLGRANSKNING

Sedan 2010 jobbar Johan Skullman som konsult, föreläsare och instruktör. Större delen av tiden går till uppdraget som produktexpert för flera välkända friluftsvaremärken. Han testar ofta produkterna i fält och ligger ute ungefär lika mycket som han gjorde i det militära – det vill säga någonstans mellan hundra och tvåhundra nätter om året. Han samarbetar med testteam, ambassadörer och referenstestare. Alla de där tälten, jackorna eller stormköksdetaljerna måste testas i olika miljöer och i olika sammanhang.

Det blir nätter i olika bivacktyper, vanligt friluftsliv blandat med utstuderade tester av olika material. Hur funkar sovsäcken i olika miljöer eller med ett bristfälligt liggunderlag? Variationer av testerna ger olika svar.

– Det finns inga hundraprocentiga lösningar. De kanske existerar i en sekund. Sedan förändras villkoren. Grejerna ska också fungera ihop med andra komponenter, andra material. Och de ska funka med dig. Grejer har ju inget egenvärde. Det som spelar någon roll är ju vad du kan åstadkomma med dem, säger Johan Skullman.

Han ler lite lätt åt kategorin ”medelålders män i kris” som köper en ny cykel för 30 000 kronor och tror de kommer att cykla snabbare för det. Man glömmer lätt att man måste träna också.

Han är medveten om kvalitet och tycker illa

om slit- och slängkonsumtionen som är vanlig idag. När dottrarna köper billiga tröjor på lågprisriskedjor, just för att de är billiga, och sedan sliter ut dem snabbt för att åter köpa nya – då gör det lite ont i honom.

– De behöver inte gå i pappas nördfotspår, men jag vill att de ska värdera saker utifrån fler faktorer än priset.

DET BEPRÖVADE FASCINERAR

Nu när alla tre barnen är stora kan de ibland hänga med honom ut när han gör produkttester i naturen. Några privata kurser per år blir det också, när tiden räcker till. Då handlar det ofta om så kallad ”bushcraft”, att klara sig i vildmarken med enkla medel. Johan Skullman fascineras av gamla beprövade metoder som urbefolkningar använder och har använt sig av.

– Det är märkligt att man kallar det för primitiva folk och metoder. I mina ögon är det vi som är primitiva som får det mesta serverat och inlindat, säger han och konstaterar att konsten att göra upp eld, hantera yxa och kniv är exempel på sådant som inte är allmän kunskap längre.

För några generationer sedan var också orientering och simning högt värderade inslag på idrottslektionerna i skolan.

– Sedan förfinades de kunskaperna i värnplikten. Det fanns ett grundläggande kunnande i samhället då som inte finns längre.

Att simlektionerna blivit eftersatta har kommit upp i rampljuset men att orientering glömts bort är det inte lika mycket ståhej kring. Det tycker Johan Skullman är synd.

– Jag sätter orientering och navigering i ett större perspektiv. Det lär människor att ta beslut, att tänka strategiskt och skapa sig en omvärldsuppfattning. Man övar både strukturellt tänkande och kreativitet.

DRIVKRAFTEN ÄR UTE

Han och flickvännen *Monica* har ägnat sig en hel del åt multisport, tills båda drabbades av skador för ett par år sedan och fick ta en paus. Snart kan de nog ses vara ute och slita i terrängen igen, men att vinna är inte det viktigaste. Inte ens att få diplom eller genomföra Klassikern. Det är att vara ute, ha kul och få inspiration som är drivkraften.

Precis som det varit hela livet för Johan.

– För mig känns det naturligt att det är när jag är ute i naturen jag lär mig saker. Man får nya tankar, idéer och insikter hela tiden. Hur man kan ta tillvara på saker bättre. Man ska inte bryta ryggen av sig för en innovation – det ska komma naturligt. Annars är det lätt hänt att hjulet att hjulet blir trekantigt.